

[Finansministeren.]

formueopgørelse før efter udløbet af den 7-årige bindingsperiode.

Efter forslaget til lov om ændring af selskabsskatteloven fritages Lønmodtagerens Investerings- og Udbyttefond for skattepligt. Det hænger sammen med, at fonden kun vil få en rent administrativ funktion og stå som formidler mellem lønmodtagerne og arbejdsgiverne.

Idet jeg i øvrigt tillader mig at henvise til de udførlige bemærkninger, der er knyttet til lovforslagene, skal jeg herved anbefale forslagene til en velvillig behandling i det høje ting.

Handelsministeren (Erling Jensen):

Hermed har jeg den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om aktieselskaber, forslag til lov om anpartsselskaber, forslag til lov om ændring af lov om forsikringsvirksomhed, forslag til lov om ændring af lov om banker og forslag til lov om ændring af lov om sparekasser.*

Dette betydningsfulde lovkompleks kan sammenfattende siges at have 3 hovedformål:

For det første at opnå en stærkt tiltrængt modernisering af den selskabsretlige side af erhvervslovgivningen.

For det andet at indføre medarbejderrepræsentation i de selskaber, der omfattes af disse love. Dette sker i form af to arbejdstagervalgte bestyrelsesmedlemmer i hvert fald i de større selskaber.

For det tredje at gennemføre offentlig repræsentation i bankers og forsikringselskabers bestyrelser.

Det første punkt, jeg nævnte, var moderniseringen af selskabslovgivningen. Det er vist alment erkendt, at aktieselskabsloven af 1930 længe — ja, nogle mener endog fra begyndelsen — har været utilstrækkelig. Åbenbart er det, at jo mere anvendelsen af aktieselskabsformen forøges, jo stærkere er behovet for en revision af denne lovgivning. Det er utvivlsomt, at erhvervsudviklingen og herunder særlig den stigende industrialiseringsgrad har ført og på længere sigt fortsat vil føre til en øget benyttelse af aktieselskabsformen. Det er mit håb, at bestræbelserne for at skaffe Danmark en velegnet aktieselskabslov, der egentlig må siges at være indledt allerede med den første be-

tænkning, som kom i 1901, nu endelig må bære frugt i dette folketingsår.

I denne forbindelse vil jeg gøre opmærksom på, at det nu fremsatte forslag til aktieselskabslov er kommet til veje efter 15 års grundige og sagkyndige udredninger, først i den danske aktielovskommissions foreløbige lovudkast af 1961, dernæst i denne kommissions endelige betænkning fra 1964 og endelig i betænkningen fra 1969 om fællesnordisk aktieselskabslovgivning. Lovudkastet i sidstnævnte kommissionsbetænkning har vi arbejdet videre med i handelsministeriet, blandt andet også i samarbejde med det panel, som under professor Gomards forsæde har drøftet forslaget til lov om anpartsselskaber.

Grundlaget for det nu fremsatte lovforslag er således det nordiske lovudkast med de ændringer, der har været en følge af yderligere nordiske departementsforhandlinger og af de synspunkter, der er kommet frem over for handelsministeriet og mig fra forskellig side inden for dansk erhvervsliv og fra andre interesserede. Dernæst er det nordiske udkast ændret i overensstemmelse med lov nr. 503 af 29. november 1972, der tilpassede aktieselskabsloven til EF's regler om selskabsret og etableringsret. Endelig er som nævnt regler om medarbejderrepræsentation indarbejdet i lovforslaget.

Normalt hører man i den offentlige debat vedrørende aktieselskabsloven særlig om de offentlighedsregler, der skal tjene samfundets legitime behov for indsigt i, hvad der foregår i aktieselskabers navn. Men jeg vil gerne understrege, at også selskaberne selv, deres kreditorer, aktionærer og arbejdstagere må have betydelig interesse i denne offentlighed og åbenhed. At selskaberne selv i deres budgetpolitik har interesse heri, og at aktionæerne af hensyn til deres kontrolmuligheder har en tilsvarende interesse, er vel uden videre klart, men jeg mener også, at man ikke kan forvente den tilstrækkelige good-will hos medarbejdere eller mulige aktiekøbere eller blandt samfundets borgere i øvrigt, hvis man ikke opfylder tidens krav om åbenhed. Jeg vil endelig påpege, at således som det forelagte aktielovsforslag er udformet, vil de meget omfattende offentlighedsregler og navnlig regnskabsreglerne ikke mindst være til gavn for den menige aktionær i selskabet.

Imidlertid er forslaget til aktieselskabslov

[Handelsministeren.]

også på mange andre måder en ændring i forhold til loven af 1930. For det første giver 1930-loven kun regler på enkelte punkter, hvor misbrug særlig kan befrygtes, mens det forelagte forslag tilstræber at give en mere detaljeret regulering af aktieselskabernes forhold, hvilket jeg tror er en betydelig fordel. Nogle af disse regler er selvfølgelig procedureregler, men langt de fleste regler tilsigter at give aktionærerne — navnlig mindretaksaktionærerne — og kreditorerne en tiltrængt forøgelse af deres beskyttelse. Jeg kan som eksempler herpå nævne kapitlerne om generalforsamlingen og om selskabets opløsning, der efter min mening endelig bringer beskyttelsen på disse vigtige punkter op på et acceptabelt niveau. Det er selvfølgelig ikke stedet her at foretage en fuldstændig gennemgang af det meget omfattende forslag, men jeg vil gerne fremdrage en række af de væsentlige forskelle mellem aktieselskabsloven af 1930 og det forslag, jeg nu fremlægger.

Forskrifterne om aktieselskabers stiftelse er på forskellige punkter skærpet med det formål at sikre aktiekapitalens effektive indbetaling og hele stiftelsesgrundlagets ansvarlighed. Aktieselskaber vil efter udkastet fremtidig ikke kunne stiftes med en mindre aktiekapital end 50.000 kr., der skal være fuldt indbetalt senest et år efter, at selskabet er registreret.

Der skal fremdeles være mindst 3 stiftere, men man har på nordisk basis opgivet bestemmelsen om, at antallet af aktionærer ikke må være under 3, og anerkender således enmandsselskabet. I denne sammenhæng kan også nævnes, at et aktieselskabs bestyrelse kan bestå af færre end 3 medlemmer i mindre selskaber, det vil sige i selskaber med en aktiekapital på under 400.000 kr. og med mindre end 50 arbejdstagere.

Lovforslaget indeholder en simplificering af den formelle fremgangsmåde ved stiftelse af aktieselskaber, navnlig gennem en enklere affattelse af stiftelsesoverenskomst og vedtægter, hvorved tillige opnås en mere hensigtsmæssig anmeldelsesprocedure.

Det foreslås, at aktiebogen på selskabets kontor skal være tilgængelig for enhver. Dette stemmer overens med det seneste svenske kommissionsforslag og den ordning, der er i England.

Ved forhøjelse af aktiekapitalen er kravene til tegningsgrundlaget skærpet på samme måde som ved stiftelse af aktieselskaber.

Efter forslaget forbydes det som hovedregel et selskab at erhverve egne aktier. En sådan erhvervelse betragtes som en tilbagebetaling af den indbetalte aktiekapital, og ud fra dette synspunkt er erhvervelse af egne aktier forbudt i flere andre europæiske lande.

For at lette selskabernes finansiering er der i forslaget optaget bestemmelser om convertible og udbyttegivende gældsbreve, det vil sige lån, der afviger fra de sædvanlige obligationslån, og som enten giver indehaveren ret til på et senere tidspunkt at ombytte sin fordring med aktier i selskabet eller til at oppebære en rente, hvis størrelse helt eller delvis afhænger af aktiernes udbytte eller årets overskud. Disse låneformer kendes allerede i begrænset omfang, men man har anset det for en fordel, at aktieselskabsloven udtrykkelig anerkender dem og giver de nærmere regler om deres anvendelse.

For så vidt angår aktionærlån, foreslås det, at pengelån til eller sikkerhedsstillelse for aktionærer, bestyrelsesmedlemmer og direktører i selskabet eller dets moderselskab kun må ydes i det omfang, hvor selskabets egenkapital overstiger den bundne egenkapital og kun mod betryggende sikkerhed. Til selskabets revisor må der overhovedet ikke ydes lån. Aktionærlån skal opføres som en særlig post i status. Det forbydes generelt et selskab at yde lån til finansiering af køb af aktier i selskabet eller aktier og anpartar i dets moderselskab samt mod, at selskabet stiller sikkerhed i forbindelse med sådanne erhvervelser.

Det foreslås, at der i aktieselskaber med mere end 400.000 kr. i aktiekapital skal være en direktion på ét eller flere medlemmer. En direktør kan aldrig være bestyrelsesformand, og i selskaber med en aktiekapital på mindst 400.000 kr. skal bestyrelsens flertal være personer, der ikke samtidig er direktører.

Endvidere foreslås regler om arbejdstagerrepræsentation i bestyrelsen i selskaber med mindst 50 ansatte. Dette spørgsmål skal jeg vende tilbage til.

Reglerne om, hvorledes selskabet tegnes,

[Handelsministeren.]

er affattet i overensstemmelse med de nu-gældende regler i EF-følgeloven nr. 503 af 29. november 1972.

I bestemmelserne om generalforsamlingen er der foretaget ændringer, der tilsigter i højere grad end hidtil at sikre mindretallet og den enkelte aktionærs interesser og at skabe et værn mod magtmisbrug fra aktionærmajoritetens side. Enhver aktie, der fremtidig udbydes til tegning, skal have stemmeret. Man lovfæster bestyrelsens og direktionens pligt til på generalforsamlingen at besvare aktionærernes spørgsmål om forhold, som er af betydning for bedømmelsen af årsregnskabet og selskabets forhold i øvrigt samt spørgsmål, hvorom beslutning skal træffes på generalforsamlingen. Den almindelige minoritetsbeskyttelsesprocent sættes generelt ned til 10 pct. Endelig foreslås der visse ufravigelige mindstekrav om den majoritet, der kræves til en vedtægtsændring.

Lovforslaget indeholder udførlige retningslinjer for revisionsarbejdet udførelse og skærpede krav til revisors uafhængighed. Der skal altid være en statsautoriseret eller registreret revisor, og området for tvungen benyttelse af statsautoriseret revision udvides til at omfatte alle selskaber, hvor summen af aktiverne overstiger 2 mill. kr. Revisors karakter af et selvstændigt selskabsorgan ved siden af bestyrelse og direktion fremhæves bl. a. ved, at revisor får ret til at indkalde ekstraordinære generalforsamlinger, og at revisorerne efter revisionen af årsregnskabet skal afgive en egentlig revisionsberetning til generalforsamlingen.

Lovforslaget indeholder udførlige regler om, hvor højt aktiver henholdsvis hvor lavt passiver må vurderes ved opgørelsen af posterne i status. Værdiansættelsen skal ske i overensstemmelse med god regnskabsskik og tilsigter at fremtvinge en forsigtig vurdering af selskabets økonomiske stilling, idet man for aktiverne tager udgangspunkt i anskaffelsesværdien.

Årsregnskabet gøres endvidere mere informativt ved krav om en vidtgående speci-

fikation, navnlig af status, ved krav om noter og ved kravet om en årsberetning, der skal udgøre en del af årsregnskabet. Årsberetningen skal give oplysning om forhold, som ikke skal fremgå af status eller resultatopgørelsen, men som er af vigtighed for bedømmelsen af selskabets økonomiske stilling og resultatet af dets virksomhed.

Hvor selskaber indgår i en koncern, foreslås det, at der i tilslutning til moderselskabets årsregnskab udarbejdes et koncernregnskab indeholdende et sammendrag af moder- og datterselskabernes statusopgørelser og det samlede tab eller overskud ved virksomheden som helhed. Koncernregnskabet skal udarbejdes i form af en koncernbalance, men kan i visse særlige tilfælde have form af en koncernregørelse. I begge tilfælde skal der gives oplysning om koncernens årsresultat.

Alle aktieselskaber har i dag pligt til at indsende årsregnskaber til aktieselskabsregisteret, hvor de er offentligt tilgængelige. Denne pligt foreslås udstrakt til årsberetning og revisionsberetning og i moderselskaber tillige koncernregnskabet, der endvidere ligesom de øvrige nævnte dokumenter af ledelsen skal fremlægges på generalforsamlingen. Jeg vil i denne forbindelse fremhæve, at når en grundtanke i aktieselskabslovgivningen er offentlighed, og når denne udstrækkes til de enkelte årsregnskaber, forekommer det mig, at det ville være en væsentlig både logisk, formel og reel mangel ved lovforslaget, hvis det ikke for virksomheder, som drives ikke i form af ét, men flere aktieselskaber, indeholdt tilsvarende forskrifter om koncernregnskab.

I reglerne om anvendelse af årsoverskud tillades, at den lovpligtige reservefond benyttes til udstedelse af fondsaktier. Dette stemmer med de øvrige nordiske forslag og er begrundet i, at anvendelsen af den lovpligtige reservefond er underkastet samme beskyttelsesforskrifter som aktiekapitalen, og at gennemførelse af en lovpligtig kapitalforhøjelse herved lettes.

Reglerne om aktieselskabers opløsning

[Handelsministeren.]

svarer for likvidation af solvente aktieselskaber i det store og hele til de gældende bestemmelser. Forslagets bestemmelser om likvidation af insolvente aktieselskaber udbygger på vigtige punkter den gældende lovs bestemmelser, som har vist sig utilstrækkelige. I overensstemmelse med det almindelige ønske om at undgå en egentlig konkursbehandling af aktieselskaber, tilstræbes det ved de foreslåede regler at gennemføre en konkurslignende behandling af insolvente selskaber under kreditorernes ledelse, men uden formel konkurs.

Forslagets bestemmelser om fusion klargør reglerne indhold på punkter, hvor gældende ret har givet anledning til tvivl, og giver nærmere anvisning på den fremgangsmåde, der skal følges ved ordningen af forholdet mellem de pågældende selskaber. De aktionærer, der har stemt imod overdragelsen, får ret til at forlange deres aktier indløst af det overtagende selskab. Det foreslås endvidere, at hvor moderselskabet har 9/10 af datterselskabets aktier, skal moderselskabet kunne indløse minoritetsgruppens aktier, ligesom minoritetsaktionærerne kan forlange deres aktier indløst.

Forslaget skal træde i kraft pr. 1. januar 1974. Koncernregnskaber skal dog først aflægges for andet regnskabsår efter 31. december 1974. Vedtægterne skal i øvrigt bringes i orden inden 2 år, dog skal forhøjelsen af aktiekapitalen først være gennemført 3 år efter ikrafttrædelsen.

Ved afslutningen af min omtale af forslaget til lov om aktieselskaber vil jeg gerne oplyse, at vi i forslaget ikke har indarbejdet konsekvenserne af forslaget til lov om lønmodtagernes medejendomsret. Jeg er opmærksom på, at gennemførelsen af dette forslag kan give anledning til, at vi under udvalgsbehandling må drøfte eventuelle ændringsforslag til aktieselskabslovforslaget.

For nogle selskaber vil det system, som aktielovforslaget forudser, primært med henblik på de store publikumsselskaber, måske blive for byrdefuldt. Men i så fald kan disse selskaber stiftes som eller omdannes til anpartsselskaber, der foreslås institueret først og fremmest af hensyn til de mindre selskaber med en mere sluttet deltagerkreds.

Man har fundet, at overvejelserne om en

lovgivning om sådanne selskaber måtte tage sit udgangspunkt i udkastet til aktieselskabsloven. Ud fra dette synspunkt blev professor, dr. jur. Gomard anmodet om som „eneudredningsmand“ at udarbejde udkast til en lovgivning på dette område. Under dette arbejde har professor Gomard haft et panel af sagkyndige fra erhvervenes organisationer samt fra administrationen, som han løbende har holdt sig i kontakt med.

Det nu fremsatte forslag til lov om anpartsselskaber er i det væsentlige resultatet af dette arbejde, idet der dog er foretaget en række mindre ændringer som følge af ændringer i den endelige formulering af forslaget til aktieselskabsloven.

Som der nærmere er gjort rede for i de indledende bemærkninger til forslaget, følger dette i systematik og indhold forslaget til aktieselskabsloven, men bestemmelserne i forslaget er modificeret og ændret i påkrævet omfang.

De modifikationer, der er tale om, skyldes for det første, at et anpartsselskab ikke må udstede værdipapirer af samme karakter som en aktie. Men herudover er der en række forenklinger på punkter, hvor aktieselskabslovens regler ikke er nødvendige i et selskab med en sluttet deltagerkreds. Det gælder således reglerne om stiftelse og kapitalforhøjelse, som kan forenkles stærkt, når man går ud fra, at alle anparter tegnes på én gang af en sluttet kreds. I små anpartsselskaber behøver man heller ikke en bestyrelse, og reglerne om repræsentantskab har her helt kunnet udelades. En generalforsamling behøver man heller ikke at afholde, hvis alle anpartshavere er enige om at kunne træffe beslutning uden en sådan.

Går man derimod over til de regler, som skal beskytte minoritetsanpartshavere, kreditorer eller samfundet i al almindelighed, er det vigtigt at gøre sig klart, at disse regler som udgangspunkt er de samme i begge lovforslag. Det gælder ikke alene regler om selskabets opløsning, erstatningsansvar og lignende, men også reglerne om offentlighed og arbejdstagerens repræsentation i bestyrelsen. Det er altså yderst begrænset, hvad man kan opnå, hvis man ønsker at omdanne et aktieselskab til et anpartsselskab, udelukkende fordi man ikke bryder sig om principperne i det system, aktieselskabsloven hviler på. De to loves principper er ganske

[Kandelsministeren.]

ens. At indskudskapitalen i et anpartsselskab mindst skal være 30.000 kr., mens en aktiekapital skal andrage mindst 50.000 kr., og at minoritetsbeskyttelsen i et anpartsselskab er sat til 25 pct. som i den gældende aktieselskabslov, mens den i aktieselskabslovforslaget er 10 pct., er vist ikke af afgørende betydning. Og hvad angår reglerne om regnskabsaflæggelsen og offentliggørelsen heraf, kan det fastslås, at muligheden for at undgå aktieselskabslovens regler ved omdannelse til et anpartsselskab er meget små. Over for anpartshaverne skal der nemlig aflægges nøjagtig samme regnskab som over for et aktieselskabs aktionærer, bortset fra at revisionsberetning og årsberetning i visse situationer ikke behøves. Og det regnskabsmateriale, der er forelagt anpartshaverne, skal også indsendes til aktieselskabsregisteret, hvor det er offentligt tilgængeligt. Små anpartsselskaber kan dog efter forslagets § 78, stk. 3, nøjes med at indsende status med visse noter, og små koncerner kan ligeledes slippe med en forkortet koncernbalance.

Det er fra mange sider blevet fremhævet, at det er urimeligt at lade de små anpartsselskaber offentliggøre deres regnskaber på et tidspunkt, hvor sådanne regler ikke foreskrives i alle de øvrige EF-lande. Jeg vil imidlertid minde om, at således som aktieselskabslovens § 45 er affattet efter EF-følgeloven, er der i dag ingen mulighed for små aktieselskaber for at blive fri for at offentliggøre deres årsregnskaber, og såfremt vi ikke får gennemført de her foreslåede love om aktieselskaber og om anpartsselskaber, vil situationen altså være den, at end ikke de mindste selskaber kan blive fri for at offentliggøre deres driftsregnskab. Jeg vil også nævne, at de principper, som lovforslagets § 78 følger, er de samme, som det foreslåede EF-direktiv om regnskabsaflæggelsen vil følge, og jeg kan ikke se nogen grund til, at vi her i landet skulle indlade os på tilbageskridt, fordi visse andre lande ikke er nået lige så langt som vi. Endvidere er det blevet hævdet, at en offentliggørelse af regnskabsoplysningerne i Danmark, men ikke i de øvrige EF-lande, vil skade danske virksomheders konkurrencestilling. Dette har man jo altid anført, når der var tale om offentliggørelse. Jeg skal ikke udelukke, at denne

betænkelighed i ganske særlige tilfælde kan være berettiget, men skal man afveje dette forhold med de hensyn til kreditorer, arbejdstagere og samfundet, som tilsiger en generel offentliggørelse, nærer jeg ingen tvivl om, at vi ikke kan strække os længere, end vi her har gjort.

Med hensyn til forslaget til anpartslov vil jeg fremhæve, at det vigtigste ved denne lov i virkeligheden ikke er de lempelser, den indeholder i forhold til det samtidig fremsatte forslag til aktieselskabslov. Det afgørende er, at en række af de kommende EF-direktiver må forventes at ville rette så vidtgående krav til de egentlige aktieselskaber, at det ville være ubilligt over for små danske aktieselskaber, hvis de ikke kunne vælge at gå over og blive anpartsselskaber, på samme måde som små selskaber i andre EF-lande kan blive GmbH/SARL-selskaber. Hvis nogen derfor skulle undre sig over, at forskellene mellem aktieselskabslov og anpartsselskabslov efter forslagene ikke synes overvældende, må jeg pege på, at de i løbet af et årti meget vel kan være blevet det, og at det da vil være fordelagtigt i forvejen at have en anpartsselskabslov. Jeg kan i øvrigt herom henvise til de udførlige indledende bemærkninger til forslag til lov om anpartsselskaber.

Der er også et andet emne, som jeg naturligvis må komme ind på, når jeg taler om selskabslovgivningen og EF. Det er fra forskellig side udtalt, at denne lovgivning burde vente på gennemførelsen af de foreslåede EF-direktiver, der imidlertid hverken vil blive vedtaget eller sat i kraft de første 2-3 år. Nogle har endog ønsket, at vi skulle afvente gennemførelsen af direktiver om koncerners organisation, hvoraf det første, der i øvrigt ikke omhandler koncernregnskabet, endnu er på det tidligst forberedende stadium i kommissionen. Jeg vil ikke hævde, at alle de, der ønsker en sådan udsættelse, gør det for endnu i nogle år at slippe for denne tiltrængte reform, men jeg vil gøre opmærksom på, at det i arbejdet med reformen af aktieselskabslovgivningen igennem alt for mange år netop har været således, at man har ventet på et eller andet, som det ikke rigtig stod i éns magt endeligt at få afklaret. Lad mig tilføje, at hverken jeg eller nogen anden nogen sinde har benægtet, at der kan opstå besværligheder, hvis sel-

[Handelsministeren.]

skaber efter gennemførelsen af aktieselskabsloven engang i anden halvdel af dette årti igen skal tilpasse sig ændringer i lovgivningen på grund af EF-bestemmelser. På den anden side vil jeg gerne fremhæve, at det fremsatte aktieselskabslovsforslag og forslaget til anpartsselskabslov vil være vigtige led i tilpasningen til de skærpede krav, som EF vil bringe, og forslagene vil, når de gennemføres, på mange måder mildne overgangen til de forventede meget strenge EF-regler for egentlige aktieselskaber.

Jeg vil afslutte min omtale af forslagene til aktieselskabslov og anpartsselskabslov med at understrege, at den nuværende regering — som den foregående — har ment, at en revision af aktieselskabslovgivningen er særdeles påtrængende, og jeg vil tro, at der i folketinget er bred tilslutning til dette synspunkt.

Herefter vil jeg vende mig til det andet hovedpunkt i de forelagte lovforslag, nemlig medarbejderrepræsentation.

Det foreslås i lovene om forsikringsvirksomhed, om aktieselskaber, om anpartsselskaber og om sparekasser at indsætte bestemmelser, hvorefter arbejdstagerne i alle selskaber med mindst 50 ansatte har ret til at vælge to medlemmer af bestyrelsen (i sparekasser: tilsynsrådet) blandt selskabets arbejdstagere. I selskaber med mindre end 50 ansatte skal vedtægterne kunne tillægge arbejdstagerne en tilsvarende ret, ligesom vedtægterne skal kunne tillægge arbejdstagerne ret til at vælge flere end to medlemmer af bestyrelsen. Den principielle beslutning om repræsentation i bestyrelsen skal træffes af mindst halvdelen af selskabets arbejdstagere. De almindelige valg af de to bestyrelsesmedlemmer foretages af arbejdstagerne ved skriftlig og hemmelig afstemning for en 2 års periode. Arbejdstagerne afgiver kun deres stemme til fordel for én person.

Jeg skal i øvrigt ikke gå i detaljer om de mere tekniske spørgsmål. Men jeg vil understrege, at når handelsministeren efter forslagene kan fastsætte regler om beregning af antallet af arbejdstagere, om, hvorledes arbejdstagerne skal gå frem, når de træffer deres beslutning om at ville udnytte lovens ret til at vælge medlemmer af bestyrelsen, om, hvorledes valgene af disse bestyrelses-

medlemmer skal foregå, og om, på hvilken måde arbejdstagerne skal orienteres om selskabets forhold, så er der alene tænkt på rent tekniske bestemmelser, dvs. regler af mere proceduremæssig karakter, der må supplere aktieselskabslovens principper.

De regler, som forslagene indeholder om medarbejdernes ret til at vælge bestyrelsesmedlemmer, kan synes meget kortfattede. Alle de problemer, der har været nævnt i den offentlige debat, har lovforslaget imidlertid taget stilling til. At der er problemer, som jeg har ønsket at løse på en anden måde end visse andre, er en anden sag. Jeg skal her nævne 3 problemer.

Det første problem er valgret og valgbarhed. Her har der været fremsat ønske om at kræve forudgående tilknytning til virksomheden som betingelse. For så vidt angår valgbarhed, tror jeg imidlertid, at det må være op til arbejdstagerne selv at bestemme, hvem de ønsker at vælge, ganske som alle andre, der vælger bestyrelsesmedlemmer, selv må bestemme dette. Og for så vidt angår ønsket om, at kun de arbejdstagere, som opfylder betingelsen om en vis tidsmæssig tilknytning, skulle have valgret, og at der kun skulle tages hensyn til disse ved beregning af, om selskabet har 50 arbejdstagere, må jeg konstatere, at dette indebærer en ganske betydelig indskrænkning i omfanget af anvendelsen af denne ordning.

Det næste spørgsmål, jeg vil fremdrage, vedrører selskaber, hvor der er indgået særlige aftaler, der har skabt en speciel balance mellem forskellige interessegrupper. Jeg er klar over, at der eksisterer sådanne problemer, og jeg har søgt i videst muligt omfang at begrænse dem, men naturligvis kan det ikke undgås, at de to arbejdstagerrepræsentanter i visse situationer bliver tungen på vægtskålen. Som bemærkningerne gør opmærksom på, må de eksisterende interessegrupper da ad anden vej søge at sikre deres berettigede interesser. Der har været peget på en dispensationsordning, hvorefter visse selskaber kunne blive fritaget for at have arbejdstagervalgte bestyrelsesmedlemmer, men jeg tror, en sådan ordning ville være yderst uheldig, da den ville kunne være en kilde til splid og uro.

Det tredje punkt, jeg vil fremhæve i forbindelse med medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer, er dette: de af arbejdsta-

[Handelsministeren.]

gerne valgte bestyrelsesmedlemmer har, da lovforslaget ikke bestemmer andet, nøjagtig samme rettigheder og pligter som alle andre bestyrelsesmedlemmer, f. eks. samme tavshedspligt, samme strafansvar og samme erstatningsansvar. De er også undergivet den almindelige inhabilitetsregel i aktieselskabsloven, hvilket for dem indebærer, at de ikke kan deltage i behandlingen af spørgsmål om arbejdskamp, afslutning af kollektive lønaftaler og forhold til arbejdsgiverorganisationerne. Denne principielle ligestilling gør, at lovgivningen kan blive relativt enkel, og jeg tror bl. a. med tanke på den komplicerede tyske lovgivning, at vi skal glæde os over at kunne klare os med en så forholdsvis ukompliceret lovgivning, som der her er stillet forslag om.

Foruden modernisering af den selskabsretlige erhvervslovgivning og indførelse af medarbejderrepræsentation i bestyrelserne gives der i forslagene til ændring af lov om banker og af lov om forsikringsvirksomhed det offentlige ret til repræsentation i bankers og forsikringssselskabers bestyrelser.

Offentlig repræsentation findes som bekendt allerede i sparekasserne, idet handelsministeren her i en længere årrække har udpeget et medlem af tilsynsrådet. Oprindeligt blev denne offentlige repræsentation indført, for at der kunne udøves et vist indseende med dispositionerne i sparekasser uden garantier, dvs. de sparekasser, hvor tilsynsrådet er selvsupplerende. Ved lovrevisionen i 1937 inddrog man også garant sparekasserne i ordningen, som herefter har omfattet alle sparekasser.

Regeringen anser det med den betydning, som banker og forsikringssselskaber i dag har i det danske samfund, for at være en naturlig og ønskelig ordning, at handelsministeren udpeger et medlem af bestyrelsen i banker og forsikringssselskaber. Formålet med forslaget er at sikre varetagelsen af de mere samfundsmæssige formål i disse institutions virksomhed. Mere detaljeret er sigtet at tilgodese, at almindelige samfundsmæssige interesser og hensyn holdes for øje i den pågældende virksomhed, at fremme de af regeringen og lovgivningsmagten formulerede erhvervspolitiske målsætninger, at styrke efterlevelsen af den af regeringen og Nationalbanken fastlagte pengepolitik og at

øge muligheden for indseende med udførelsen af offentlige funktioner, lovgivningen pålægger virksomhederne, såsom de kontrolfunktioner, der er tillagt bankerne i medfør af valutalogvgivningen, samt at udvide det samfundsmæssige indseende med forsikringssselskabernes virksomhed til at omfatte varetagelsen af forbrugerpolitiske synspunkter ved udformningen af policer og forsikringsbetingelser.

Forslaget om ændring af loven om forsikringsvirksomhed indfører dog ikke offentlig repræsentation i de små gensidige skadesforsikringssselskaber med særligt begrænset formål, der er omhandlet i lovens kapitel XIX, og som også i øvrigt har en særstilling. Disse selskaber driver kun virksomhed inden for mindre lokale områder og ofte uden en direktion, således at bestyrelsen varetager den daglige ledelse. Offentlig repræsentation i disse små selskaber vil næppe være særlig nødvendig eller hensigtsmæssig.

For så vidt angår pengeinstitutterne, vil jeg erindre om, at man i Sverige har etableret en ordning af denne art i 1970. I forbindelse hermed er der da også netop peget på, at bankerne gennem deres virksomhed spiller en central rolle i den økonomiske udvikling, idet bankernes kreditgivning påvirker anvendelsen af de ressourcer, der står til rådighed, og dermed de dispositioner, der træffes såvel af den enkelte borger som af erhvervslivet.

Det indseende, der tilstræbes, bør ikke forveksles med det tilsyn, der udøves af tilsynet med banker og sparekasser og af forsikringsrådet. Formålet med dette tilsyn er særlig at beskytte indskyderne og forsikringstagerne, hvilket indebærer, at tilsynsmyndigheden er uden medansvar for driften af den pågældende virksomhed. Dette tilsyn forudsættes således fortsat uændret.

Udpegningen af det offentliges repræsentanter vil ske under hensyntagen til, at de skal have til opgave at varetage offentlige interesser og synspunkter. Udnævnelsen vil ske på åremål for 4 år ad gangen.

I forhold til vedkommende selskab eller institution får det offentliges repræsentanter en stilling, der ganske svarer til den, de øvrige bestyrelsesmedlemmer har, dvs. at den pågældende skal virke under det samme ansvar og med de samme pligter og rettigheder som andre bestyrelsesmedlemmer.

[Handelsministeren.]

Da det offentlige repræsentant har pligt til i særlig grad at varetage samfundsmæssige interesser, vil disse ved udnævnelsen kunne præciseres over for den pågældende, ligesom han af egen drift eller efter anmodning vil kunne delagtiggøre ministeriet i sine almindelige synspunkter og erfaringer fra sit virke som bestyrelsesmedlem udpeget af handelsministeren.

På samme måde som forslagene om medarbejderrepræsentation bygger på de fælles interesser og den dialog, der følgelig bør være mellem arbejdstagere og arbejdsgivere på den enkelte arbejdsplads, bygger forslagene om offentlig repræsentation på den fælles interesse og dermed den vekselvirkning, der i dag almindeligvis anses for ønskelig i forholdet mellem den offentlige og den private sektor.

Med denne redegørelse forelægges de 5 lovforslag til folketingets velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om fremme af forespørgsel til statsministeren af Nyboe Andersen m. fl.

(Forespørgslen (nr. III) findes i tidenden sp. 841).

Formanden: Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

Fremsættelse af lovforslag.

Formanden: Jeg skal fastsætte en taletid af indtil 20 minutter ved fremsættelsen af dette lovforslag.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen): Jeg vil gerne hermed fremsætte forslag til lov om lønmodtagernes medejendomsret.

Det er et forslag om lønmodtagernes medejendomsret til kapitaltilvæksten, om øget medindflydelse for lønmodtagerne og om øget kapitaldannelse bestemt til udvikling af dansk erhvervsliv.

Jeg vil gerne føje til, at forslaget gør ikke krav på at indebære endelige patentløsninger på disse komplicerede problemer, men det er et udtryk for regeringens vilje til handling og vilje til at afløse de mange skitser og tanker med forhandlinger om et konkret forslag om medejendomsret, medindflydelse og større kapitaldannelse, et forslag, der sigter på at realisere disse mål i indbyrdes sammenhæng.

Jeg skal kort beskrive den ordning, som foreslås:

Forslaget bygger på tilvejebringelsen af en lønmodtagerkapital, som skal administreres i fællesskab, men som samtidig skal være de enkelte lønmodtageres ejendom. Kapitalen fremkommer ved bidrag fra samtlige arbejdsgivere, der beskæftiger lønmodtagere, for hvilke der betales ATP-bidrag. Det offentlige bliver således som arbejdsgiver også omfattet af pligten til at betale bidrag. For det første år, dvs. 1974, skal der efter forslaget betales 1/2 pct. af den samlede lønsom, altså A-indkomst, som disse arbejdsgivere udbetaler. I de følgende år skal bidraget stige med 1/2 pct. årlig, til det i 1983 udgør 5 pct. af lønsommen. Af administrative grunde er det nødvendigt i hvert fald i de første år, at indbetalingerne af bidrag sker bagud for et år ad gangen, altså første gang i begyndelsen af 1975, og lad mig føje til, at bidragene skal kunne fradrages i virksomhedernes skatteregnskaber.

Hvis man forudsætter en stigning i lønsommen på ca. 9 pct. årlig, vil de samlede bidrag for 1974 udgøre omkring 500 mill. kr. Om 10 år vil der blive tale om samlede bidrag på ca. 10,3 milliarder kr., svarende til 206 milliarder kr. i samlet lønsom. Forholdet er det, at ved at benytte ATP-ordningen og udbetalt A-indkomst som grundlag for bidragsbetalingen undgår man at skulle opbygge en omfattende administration og nye kostbare registre, og det bliver uden større tekniske vanskeligheder muligt at iværksætte ordningen allerede med virkning for året 1974.

ATP-registret anvendes af samme grunde til at afgrænse den lønmodtagerkreds, der får andel i ejendomsretten til den fælles lønmodtagerkapital. Man kan generelt sige, at ordningen vil komme til at omfatte alle lønmodtagere, herunder offentligt ansatte, i aldersgrupperne fra 18 til 67 år. Lønmodta-